

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	492
Land:	Ukraine
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Ukraina. Sikkerhetssituasjonen og humanitære forhold i Lviv fylke
Udgivet:	11. april 2024
Optaget på baggrundsmaterialet:	20. februar 2025

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Ukraina

Sikkerhetssituasjonen og humanitære forhold i Lviv fylke

11. april 2024

© Landinfo 2024

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

Lviv oblast borders to Poland in the west. The security incidents that have occurred here, are mainly drone and missile attacks directed at facilities of energy infrastructure. Since 1 January 2023 until 1 April 2024 there have been approximately 20 such attacks at Lviv oblast. They occur once or twice a month. However, in March 2024 they have occurred more frequently, as they have in other parts of the country. The majority of drones and missiles are shot down, but some are not and have caused damage to mostly energy infrastructure. Debris from remnants also cause damage. Residential areas have been hit and have caused civilian casualties. The numbers vary according to sources and how counting has been conducted, but approximately 25 have been killed and more than 100 injured since February 2022.

Several hundred thousands of internally displaced persons have taken up residence in Lviv oblast. With its location close to the border with Poland, and as a hub for national and international train traffic, many have also lived temporarily in the oblast before traveling onwards. There is often a high proportion of vulnerable persons among the internally displaced, in need of assistance from Lviv's public authorities. Humanitarian measures have been implemented, such as distribution of food and other necessities, dissemination of information, legal aid and financial assistance.

Sammendrag

Lviv fylke (oblast) grenser til Polen i vest. Sikkerhetshendelsene som har inntruffet her, er hovedsakelig drone- og missilangrep rettet mot anlegg for energiinfrastruktur. Siden 1. januar 2023 frem til 1. april 2024 var det omtrent 20 slike angrep mot Lviv fylke. De forekommer en eller to ganger i måneden. I mars 2024 forekom de imidlertid hyppigere, som de har gjort i andre deler av landet. Fler-tallet av droner og missiler blir skutt ned, men noen blir det ikke og har hovedsakelig forårsaket skade på energiinfrastruktur. Avfall fra nedskutte droner og missiler forårsaker også skade. Boligområder har blitt rammet og medført sivile ofre. Tallene varierer etter kilder og hvordan tellingen har blitt utført, men rundt 25 sivile har blitt drept og mer enn 100 skadet siden februar 2022.

Flere hundre tusen internt fordrevne har tatt opphold i Lviv fylke. Med beliggenheten nær grensen mot Polen, og som knutepunkt for nasjonal og internasjonal togtrafikk, har mange også bodd midlertidig i fylket før de har reist videre. Det er ofte en høy andel sårbare blant de internt fordrevne, med behov for hjelp fra Lvivs offentlige myndigheter. Det er iverksatt humanitære tiltak, som distribusjon av mat og andre behovsartikler, informasjonsformidling, rettshjelp og økonomisk bistand.

Innhold

1	Innledning.....	6
1.1	Kilder og kildeinformasjon.....	6
1.2	Geografi og befolkning.....	7
2	Krigen i Ukraina – bakgrunn	8
2.1	Konflikthistorie.....	8
2.2	Dagens situasjon	9
2.3	Partene i konflikten.....	11
2.4	Hvor har de ulike aktørene kontroll.....	11
3	Sikkerhetshendelser i Lviv fylke	12
3.1	Oversikt over sikkerhetshendelser 1. januar 2023–31. mars 2024	12
3.2	Oppsummering av sikkerhetshendelser – omfang og type hendelser	14
3.3	Antall drepte og sårede sivile	15
4	Internt fordrevne og returbefolkning	16
5	Humanitære forhold	17
5.1	Offentlige tjenester og sivil infrastruktur	18
5.1.1	Tilgang til arbeid	19
5.1.2	Husholdsøkonomi.....	19
5.1.3	Tilgang til bolig	20
5.1.4	Tilgang til skole og utdanning	20
5.1.5	Tilgang til helsetjenester.....	21
5.1.6	Stønadsordninger.....	21
5.1.7	Digital tilgang til offentlige tjenester og stønadsordninger	22
5.2	Sårbare grupper.....	23
5.2.1	Eldre	23
5.2.2	Personer med nedsatt funksjonsevne og uføre.....	24
5.2.3	Barn og unge.....	24
6	Referanser	26

1 Innledning

Dette temanotatet omhandler sikkerhet, humanitære forhold og situasjonen for internt fordrevne i Lviv fylke. Det er ett av tre notater om situasjonen i Lviv, Volyn og Zakarpattija fylker, basert på bestilling fra Utlendingsdirektoratet.

Første del av notatet gir en kortfattet redegjørelse for krigen i Ukraina og hvordan den har utviklet seg. Deretter omtales sikkerhetssituasjonen i Lviv fylke: hvilke typer og omfanget av sikkerhetshendelser samt antall drepte og sårede sivile. Kapittelet om sikkerhetssituasjonen dekker perioden 1. januar 2023 til 1. april 2024, med søkelys på situasjonen for sivilbefolkningen. Vold av mer individuell art, som reaksjoner og menneskerettsbrudd mot særskilte grupper, dekkes ikke.

I kapittelet om humanitære forhold omtales hovedtrekk ved situasjonen i landet generelt, og i Lviv fylke spesielt. Krigen påvirker nært alle sektorer innenfor landets sivile infrastruktur, og det er ikke mulig innenfor rammene av notatet å gi en uttømmende fremstilling. Derfor konsentrerer vi oss om aspekter som tilgang til bolig, arbeid, skolegang og helsetjenester. Andre sektorer, som næringsliv og annen produksjon, omtales i mindre grad.

I notatet bruker vi begrepet **sivil** om personer som verken er medlem av væpnede grupper eller deltar i stridigheter. Med **sikkerhetshendelser** menes angrep med droner og missiler mot ukrainske mål, trefninger mellom ukrainske og russiske væpnede styrker, udetonerte miner samt drepte og sårede sivile.

1.1 Kilder og kildeinformasjon

Notatet bygger på åpent tilgjengelige kilder. Det finnes svært mye skriftlig informasjon om konflikten i Ukraina i blant annet media, forskningsrapporter og rapporter fra internasjonale organisasjoner.

Mye av informasjonen om sikkerhetssituasjonen er basert på nyhetsartikler i ukrainsk og internasjonal media. Man skal være nøye med å vurdere kilder og informasjon fra krigsområder. Situasjonen i Lviv er imidlertid langt mer oversiktlig enn ved frontlinjen og i de østlige fylkene som rammes mye hyppigere av luftangrep og pågående stridshandlinger.

Vi har også kryssjekket rapporteringer i ukrainsk media med andre nyhetskilder og rapporter fra andre typer kilder.

Begge parter i krigen har interesse av å spre mis- og desinformasjon om egen eller den andres status i krigen og/eller antall drepte og sårede. Nyhetskildene som brukes, har sin informasjon direkte fra ukrainske regionale sivile eller militære myndigheter. Vi ser ikke bort fra at ukrainske myndigheter kan overdrive antallet droner og missiler som skytes ned, og/eller minimere skadene de medfører. Det foreligger også lite informasjon om hva slags infrastrukturanlegg som har blitt

truffet. Landinfo har likevel valgt å bruke kildeinformasjonen da den gir en indikasjon på omfanget av hendelser, i mangel av rapporter fra undersøkelses-kommisjoner som har verifisert hendelsene med vitner og ofre i ettertid.

Informasjonen om humanitære forhold er blant annet basert på informasjon fra lokale myndigheter i Lviv. Videre viser vi til tall og funn presentert i *Third Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment*, om perioden fra februar 2022 til utløpet av desember 2023. Rapporten er utarbeidet av Verdensbanken, ukrainske myndigheter, EU og FN, i samarbeid med internasjonale og lokale aktører (WB et al. 2024). I like stor grad benyttes informasjon fra Danish Refugee Council, som i rapporten *Lvivska Oblast Multi-Sectoral Needs Assessment* fra februar 2024, i detalj beskriver ulike forhold i tre distrikter i dagens Lviv. Rapporten inneholder også informasjon om Lviv fylke i sin helhet. Vi benytter også informasjon fra DRCs kvartalsmessige overvåkningsrapport (DRC 2024a). DRC har permanent vært til stede i Ukraina siden 2014, og har siden februar 2022 ytterligere utvidet arbeidet i landet.

Informasjon om internt fordrevne baserer seg på rapportering fra International Organization for Migration (IOM), som siden 2014 permanent har vært til stede i landet, samt en detaljert fylkesoversikt fra organisasjonen REACH¹ (2023).

Situasjonen, som antall internt fordrevne og til- og fraflytting mellom fylker, følger konfliktutviklingen for øvrig. Derfor må de eksakte tallene ses som estimater og indikasjoner. Flere av kildene uttrykker tilsvarende forbehold.

1.2 Geografi og befolkning

Før fullskalainvasjonen i februar 2022 hadde Ukraina 43 millioner innbyggere, og er etter Russland det nest største landet i Europa i areal.

Ukraina er delt inn i 24 fylker (oblaster), en autonom republikk (Krym) og to byer med fylkesstatus: Kyiv og Sevastopol (CIA u.å.). Hovedstaden er Kyiv, som før invasjonen hadde ca. tre millioner innbyggere. De mest folkerike fylkene er Donetsk, Dnipropetrovsk, Kyiv by, Kharkiv, Lviv, Odesa, Luhansk, Krym, Zaporizjzja og Vinnytsia (PopulationU u.å.).

Lviv er et fylke i vest, og grenser til fylkene Volyn, Rivne, Ternopil, Ivano-Frankivsk og Zakarpattija og til Polen (Lviv region state administration 2019).

¹ REACH er et fellesinitiativ mellom NGO-ene IMPACT og ACTED, samt UN Institute for Training and Research - Operational Satellite Applications Programme (UNITAR-UNOSAT).

Kilde: ECHO (2014)

Lviv fylke er delt inn i seks administrative distrikter,² og administrasjonssenteret og største by er Lviv. Per 1. januar 2022 (før fullskalainvasjonen) bodde det 2 478 000 innbyggere i Lviv fylke, 717 200 i Lviv by (Main statistical office in Lviv region u.å.; Minfin u.å.). Med beliggenheten i vest har Lviv vært et av Ukrainas minst russifiserte fylker, og før fullskalainvasjonen snakket rundt 90 prosent ukrainsk. Lviv er et viktig kultursenter i Ukraina.

Lviv fylke ligger sentralt plassert med store transportruter fra Baltikum til resten av Europa. I mange år var maskinbygging og elektronikk viktige industrier i regionen. Fylket er ledende innen utdanning, og lå før krigen på tredje plass etter Kyiv og Kharkiv i antall sysselsatte IT-spesialister. Lviv er det viktigste forretningssenteret i Vest-Ukraina, sentralt plassert mellom Warszawa og Kyiv (Visit Ukraine u.å.; Lviv region state administration 2019).

2 Krigen i Ukraina – bakgrunn

2.1 Konflikthistorie

Siden selvstendigheten i 1991 har det vært mange politiske og økonomiske kriser og uro i Ukraina. Landet har vekslet mellom å søke seg mot Europa og vesten, og mot Russland, alt etter politisk ledelse i landet.

²² Halych-distriktet, Zaliznytsia-distriktet, Lychakiv-distriktet, Sykhiv-distriktet, Franko-distriktet og Sevchenko-distriktet (Wikipedia 2024).

Den væpnede konflikten i Øst-Ukraina har vart siden våren 2014. Den prorussiske presidenten Viktor Janukovitsj ble avsatt 2014, etter protester fordi han avslo å inngå tilknytningsavtale med EU, men heller snudde seg mot Russland. Det var også protester mot økende korrupsjon og et mer autoritært styre.

Kort tid etter Janukovitsj' avgang annekterte Russland Krym i mars 2014. Inspirert av hendelsene på Krym, gjorde prorussiske separatister opprør øst i Ukraina i april 2014. Det utviklet seg til krig i fylkene Donetsk og Luhansk (Donbass). Separatister erklærte opprettelsen av DPR (Donetsk People's Republic) og LPR (Luhansk People's Republic) våren 2014 (Havlik, Kochnev & Pindyuk 2020). Separatistene okkuperte 30 prosent av Donetsk og Luhansk fylker. Strids-handlingene foregikk langs frontlinjen i Donetsk og Luhansk, og frem til 2022 var rundt 14 000 mennesker drept, hvorav 3000 sivile (Landinfo 2020b, s. 11-12).

Den 24. februar 2022 angrep Russland Ukraina fra tre sider: nord, sør og øst. Russiske styrker møtte stor motstand fra det ukrainske forsvaret. Den første måneden klarte russiske styrker å ta store deler av Kherson fylke, større deler av Donetsk fylke enn de hadde fra før (inkludert Mariupol), større deler av Luhansk enn det de hadde før, store deler av Kharkiv fylke, forsteder nord for Kyiv og Tsjernihiv og Sumy fylker.

De russiske styrkene fikk problemer med å holde posisjoner rundt og nord for Kyiv, trakk seg ut av disse områdene i april og konsentrerte styrkene i øst og sør (Center for Preventive Action 2023). Sommeren 2022 gjennomførte det russiske forsvaret en offensiv i Donbass og tok det meste av Luhansk fylke (Ponomarenko 2022). Per august 2022 hadde russerne tatt 20 prosent av ukrainsk territorium.

Høsten 2022 gjenerobret ukrainske styrker hele Kharkiv fylke og Kherson by. Russland erobret byen Bakhmut i Donetsk fylke våren 2023 etter en lengre offensiv der, med store tap på begge sider (Center for Preventive Action 2023). Sommeren 2023 startet det ukrainske forsvaret en lenge varslet offensiv i øst (Donetsk fylke) og sør (Zaporizjzja og Kherson fylker). Offensiven feilet, og i oktober gikk russiske styrker til angrep på byen Avdjivka i Donetsk fylke (Avdjivka er en forstad til Donetsk by). Russland klarte å ta byen i februar 2024, med store tap av militært utstyr og personell (Boyle 2023).

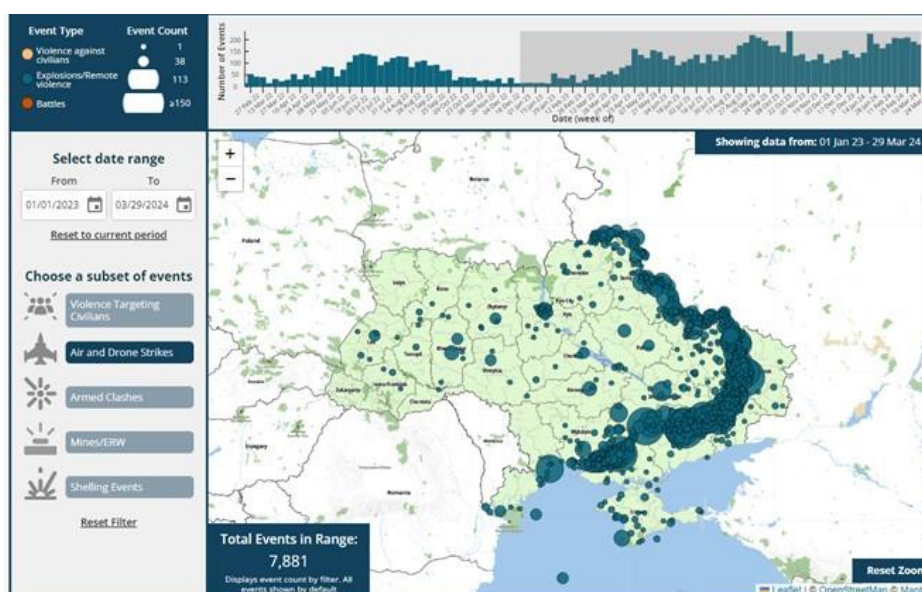
2.2 Dagens situasjon

Dagens stridshandlinger foregår i all hovedsak langs den over 100 mil lange frontlinjen som går fra grensen mot Russland i nord-øst, langs grensen mellom Luhansk og Kharkiv fylker, gjennom Donetsk og Zaporizjzja fylker og langs Dnipro i Kherson fylke ned til Svartehavet (se kartet i fotnote³) (ISW u.å.). Det er

³ Interactive Map: Russia's Invasion of Ukraine:
<https://storymaps.arcgis.com/stories/36a7f6a6f5a9448496de641cf64bd375> (ISW u.å.).

Russland som i dag har det militæret overtaket de fleste stedene ved fronten (Kofman & Danforth 2024), selv om dette er noe de ikke klarer å utnytte til det fulle. Med unntak av erobringen av Bakhmut og Avdjivka, har det ikke vært særlig territoriell fremgang for noen av partene siden november 2022 (O'Hanlon, Stelzenmüller & Wessel 2024).

Russland retter jevnlig luftangrep med missiler og droner mot byer i hele Ukraina. I desember 2023 og januar 2024 økte antallet luftangrep betydelig mot byer som Dnipro, Kharkiv, Kyiv, Lviv, Odesa og Zaporizjzja (ACAPS 2024b). Sammenlignet med høsten og vinteren 2022/2023, da luftangrep i hovedsak ble rettet mot landets energiinfrastruktur, har angrepene denne vinteren i større grad vært rettet mot militærinfrastruktur, som flybaser. I mars 2024 ble imidlertid energiinfrastruktur på nytt hardt rammet. Selv om innkommende droner og missiler skytes ned av luftvern (som klarer å avskjære ca. 80 prosent av dronene og ca. 70 prosent av missilene), gjør nedfallsavfall skade på bygninger og sivile (Independent International Commission of Inquiry on Ukraine 2023, s. 50-52; Olearchyk 2024). Angrepene inntreffer ofte flere ganger i uka, og antall sivile ofre varierer.⁴ Angrepene i vest skjer betydelig sjeldnere enn i øst og i Kyiv. Se kartet under fra ACLED⁵ over luft- og droneangrep i perioden 1. januar 2023–1. april 2024.

Kilde: ACLED (u.å.).

FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) rapporterte i mars 2024 om drøyt 30 000 sivile ofre siden februar 2022.⁶ Rundt 10 500 er drept og rundt

⁴ I et stort angrep 29. desember 2023 mot øst, vest, sør og sentrale deler av landet, som beskrives som det største luftangrepet siden invasjonen startet i februar 2022, ble det rapportert om over 30 drepte og 145 skadde sivile (Aubenas 2023).

⁵ ACLED samler inn og undersøker informasjon fra utvalgte lokale, nasjonale og internasjonale kilder, inkludert media, kritisk gjennomgåtte kontoer i sosiale medier, myndigheter, NGO-er og partnerorganisasjoner (ACLED 2023). ACLEDs tall er ikke nødvendigvis presise, men gir et bilde på voldens spredning og omfang over tid.

⁶ Dette er det totale antallet drept og sårede sivile siden 24. februar 2022.

20 000 skadet. FN påpeker at det er store mørketall, særlig fra våren 2022 da et stort antall sivile skal ha blitt drept i områder som i dag er russisk kontrollert. De fleste drepes/skades av eksplosiver (droner, raketter og missiler) i ukrainsk myndighetskontrollerte deler av landet med nærhet til frontlinjen (OHCHR 2024b). Kartet under viser antall drepte og sårede sivile som følge av droner og missiler i de ukrainske fylkene siden februar 2022. Det er registrert drepte og sårede i 22 av 24 fylker (OHCHR 2024a).

Kilde: (OHCHR 2024a)

2.3 Partene i konflikten

Den pågående krigen er i dag en konflikt mellom to statlige aktører: Russland og Ukraina. De to separatistkontrollerte folkerepublikkene DNR og LNR, en hoved-aktør i krigen mellom 2014 og 2022, ble annektert av Russland i september 2022. De militære styrkene underlagt DNR og LNR, er nå formelt en del av de russiske væpnede styrkene, og borgere i de russiskokkuperte områdene er underlagt russisk verneplikt. Russland mobiliserer soldater fra de russiskokkuperte områdene til de væpnede russiske styrkene (Udlændingestyrelsen 2022, s. 35; HRW 2023b).

2.4 Hvor har de ulike aktørene kontroll

I tillegg til Krym har Russland i dag kontroll over rundt 18 prosent av ukrainsk territorium (Center for Preventive Action 2023).

Russland okkuperer omtrent hele Luhansk fylke, rundt halvparten av Donetsk fylke, og rundt to tredjedeler av Zaporizjzja og Kherson fylker. Kart i vedlagte artikkel fra Financial Times gir god oversikt over de russiskokkuperte områdene (Financial Times 2024).⁷ Områdene utover dette er per i dag kontrollert av ukrainske myndigheter.

⁷ <https://www.ft.com/content/4351d5b0-0888-4b47-9368-6bc4dfbccbf5> (Financial Times 2024).

3 Sikkerhetshendelser i Lviv fylke

3.1 Oversikt over sikkerhetshendelser 1. januar 2023–1. april 2024

Siden sommeren 2022 har alt av kamper mellom russiske og ukrainske militære styrker foregått langs frontlinjen som strekker seg godt over 100 mil fra nord til sør, øst og sør i landet. Vinterhalvåret 2022/23 og 2023/24 rettet derimot det russiske forsvaret luftangrep med droner og missiler mot større deler av landet enn der kampene foregår, også mot Lviv fylke.

Det interaktive kartet Air Raid Alert Map of Ukraine gir blant annet oversikt over antall flyalarmer i de ulike fylkene i Ukraina. Ifølge kilden har flyalarmen gått 242 ganger i Lviv fylke siden 1. januar 2023, i gjennomsnitt minst elleve ganger i måneden i samme periode (Alerts in Ukraine 2024).

Nedenfor følger oversikt over luftangrep, dvs. drone- og missilangrep, på Lviv fylke i perioden 1. januar 2023–24. februar 2024, basert på en kartlegging av den ukrainske nyhetskanalen Tvoe Misto. Landinfo har i tillegg lagt til senere angrep som ikke dekkes av Tvoe Mistos oversikt. I den grad det har vært mulig, har hendelsene blitt kryssjekket med andre kilder. Listen er ikke uttømmende, men gir en indikasjon på type angrep og hyppigheten av dem.

- **14. januar 2023:** Et russisk missil traff et anlegg for energiinfrastruktur i Lviv fylke. Det oppstod brann. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tvoe Misto 2024; Vgorode 2023).
- **10. februar 2023:** Missilangrep. Et av missilene traff et anlegg for energiinfrastruktur, et annet et busstopp i en landsby i Zolochiv distrikt, uten å detonere. Et tredje missil traff nært et sykehus i Lviv distrikt. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tvoe Misto 2024; Ukrainska Pravda 2023).
- **16. februar 2023:** Russisk missilangrep. Tre missiler traff et kritisk anlegg for energiinfrastruktur. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tvoe Misto 2024; Kyiv Independent 2023a).
- **9. mars 2023:** Missilangrep. Raketten traff to boligbygg i landsbyen Velyka Vilshanytsia. Fem personer ble drept i hjemmene sine. Tre bolighus, tre biler, en garasje og flere uthus ble ødelagt i brann (Tvoe Misto 2024; Kyiv Independent 2023b).
- **18. mars 2023:** Seks Shahed 136 kamikaze-droner ble skutt mot Lviv fylke. Tre ble skutt ned, resten traff et ubefolket område i Yavoriv-distriktet. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tvoe Misto 2024).
- **19. mai 2023:** Fem Shahed-droner skutt mot Lviv fylke. Ingen rapporter om drepte eller sårede. Et boligområde mistet strømmen som følge av nedfall (Tvoe Misto 2024; Kyiv Independent 2023c).

- **25. mai 2023:** Ti Shahed-droner skutt mot Lviv fylke. Alle ble skutt ned. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tvoe Misto 2024).
- **29. mai 2023:** Et russisk missil ble skutt ned over Zolochiv-distriktet i Lviv fylke. Som følge av nedskytingen, brant en bygning og en traktor (Tvoe Misto 2024; Borger 2023).
- **20. juni 2023:** Shahed-droner skutt mot Lviv fylke. Et anlegg for kritisk infrastruktur ble truffet tre ganger. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tvoe Misto 2024; Balachuk 2023).
- **6. juli 2023:** Ti Kalibr-missiler skutt mot Lviv by, hvorav syv ble skutt ned. Et av missilene traff en boligblokk med rundt 500 beboere rundt 300 meter fra militære anlegg. Ti beboere ble drept, 48 såret. To omkringliggende bygninger ble også ødelagt, rundt tusen hus i området fikk knust vinduer, et stort kontorbygg ble ødelagt og flere skolebygninger fikk skader. Dette var det største angrepet på Lviv til da i krigen (Tvoe Misto 2024; Perun 2023; HRW 2023a).
- **15. august 2023:** Lviv fylke ble angrepet med syv missiler. Rundt 100 bolig-hus ble skadet, blant annet i flere landsbyer. En barnehage fikk store skader. Ingen rapporter om drepte sivile, men 19 sivile ble såret. Den yngste var ti år. Fem av de sårede ble innlagt på sykehus (Tvoe Misto 2024).
- **19. september 2023:** 18 Shahed kamikaze-droner ble skutt mot Lviv fylke. 15 ble skutt ned, mens tre traff flere varehus som oppbevarte humanitær hjelp. Én mann skal ha blitt drept og to såret (Tvoe Misto 2024; Pruchnicka 2023; Den ukrainske Helsingforskomiteen 2024).
- **3. november 2023:** Lviv fylke ble angrepet av 16 droner, hvorav fem skal ha truffet anlegg for kritisk infrastruktur. Elleve droner skal ha blitt skutt ned. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tvoe Misto 2024; Kizilov 2023).
- **29. desember 2023:** 14 droner og deretter 15 missiler ble skutt mot Lviv fylke. Åtte av dronene og ti av missilene ble skutt ned av luftvern. En bedrift ble truffet av droner, mens to missiler traff en boligblokk i Lviv by. 13 boligblokker, tre skoler og en barnehage ble skadet. Én person ble rapportert drept og 15 såret (Tvoe Misto 2024; Shulzhenko 2023).
- **1. januar 2024:** Droneangrep mot Lviv fylke. Dronene ble skutt ned, men nedfall skadet flere sivile mål. Et museum i Lviv ble totalskadet, og en universitetsbygning i byen Dubliany fikk skader. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tvoe Misto 2024; Luo 2024).
- **7. februar 2024:** Et russisk missil traff et industrianlegg i byen Drohobych i Lviv fylke. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tvoe Misto 2024).
- **15. februar 2024:** Missilangrep mot Lviv fylke. En transformatorstasjon i Lviv by ble ødelagt og forårsaket brann. 19 boligblokker, en barnehage og flere skoler ble skadet. Ingen rapporter om drepte sivile, men tre personer skal ha blitt såret (Tvoe Misto 2024; Ivashkiv 2024).

- **22. mars 2024:** Missilangrep mot Lviv fylke. Et anlegg for energinfrastruktur ble truffet ved byen Strij. Det oppstod også brann i et skogområde i Zolochiv-distriktet. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Balachuk 2024).
- **24. mars 2024:** Drone- og missilangrep mot Lviv fylke. Et anlegg for energinfrastruktur skal ha blitt truffet to ganger. En representant for Neftogaz uttalte at et gasslagringsanlegg skal ha blitt truffet. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Tyschenko 2024; Bailey et al. 2024, s. 2).
- **29. mars 2024:** Drone- og missilangrep mot Lviv fylke. Dronene ble skutt ned, men ikke missilene, som traff et anlegg for kritisk infrastruktur. Ingen rapporter om drepte eller sårede sivile (Pohorilov 2024).
- **1. april 2024:** Drone- og missilangrep mot Lviv fylke. To sivile ble drept som følge av at en sivil bygning ble truffet (Moretti 2024).

3.2 Oppsummering av sikkerhetshendelser – omfang og type hendelser

Oversikten viser at luftangrep med droner og missiler har rammet Lviv fylke 21 ganger siden starten av 2023. Tallet er ikke uttømmende og avhenger av hvordan man teller hendelser. Vi har talt antall dager fylket har blitt angrepet. Mange dager har det vært flere angrep, slik at antallet isolerte angrep er høyere.

Den ukrainske Helsingforskomiteen har i samarbeid med andre ukrainske menneskerettsorganisasjoner som Kharkiv Human Rights Group og Center for Civil Liberties (T4P) kartlagt og laget en database over overgrep i ukrainske fylker siden starten av fullskala invasjonen. Ifølge databasen hadde Lviv fylke per 10. april 2024 blitt bombet 86 ganger (T4P 2024c). Tallet er høyere enn i oversikten over, da det dekker en lengre tidsperiode (24. februar 2022–10. april 2024), og omfatter alle isolerte angrep. Til sammenligning viser tall fra databasen rundt 12 650 luftangrep mot Kharkiv fylke, betydelig nærmere frontlinjen og grensen til Russland, og således mer utsatt for korttrekkende skyts (T4P 2024b).

En del av angrepene har rammet Lviv by, mens andre har rammet andre byer, som Dubliany, en forstad til Lviv og i distriktene Yavopriv, fem mil vest for Lviv, og Zolochiv, seks mil øst for Lviv.

Oversikten viser at luftangrepene inntreffer én til to-tre ganger i måneden, som regel om natten eller tidlig om morgenen. Flertallet av dronene og missilene har blitt skutt ned av ukrainsk luftvern, men noen har truffet, og nedfall fra nedskutte droner og missiler har en rekke ganger medført branner og ødeleggelser.

Energiinfrastruktur har en rekke ganger blitt rammet. Det fremgår i liten grad hva slags energinfrastruktur som er truffet, men det har medført gjentagende mangel på gass, elektrisitet og tilgang på vann i Lviv fylke (REACH 2023, s. 31). I tillegg har sivil infrastruktur som skoler, barnehager og universitetsbygninger flere

ganger blitt truffet. Boligblokker og hus har blitt skadet av droner og missiler, men også fra nedfall etter nedskytning. Angrepet natt til 6. juli 2023 var spesielt alvorlig da en boligblokk ble truffet, ti mennesker drept og 48 skadet. HRW (2023a) har beskrevet angrepet som en mulig krigsforbrytelse.

T4P har laget en oversikt over hvilken type mål drone- og missilangrepene i Lviv fylke har truffet. Som over, er dette tall fra starten av fullskalainvasjonen. Den viser at bolighus/blokker har blitt truffet flest ganger (21), etterfulgt av anlegg for infrastruktur (uten at det oppgis hva slags) (19), deretter butikker, fabrikker og næringsbygg (10) og skoler/universitet (8) (T4P 2024a).

Omkring 30 prosent av Ukrainas territorium er dekket av miner. Dette gjelder først og fremst områdene i øst og nord, områder som har vært okkupert av russerne og som har vært gjenstand for de mest langvarige kamphandlingene. Mange miner ligger også igjen fra krigen 2014–2022 som foregikk øst i landet. Problemet er størst i fylkene Kharkiv, Kherson og Mykolaiv, der Ukraina har tatt tilbake kontrollen fra russerne. Også Chernihiv, Donetsk, Kyiv, Sumy og Zaporizjzja er rammet, i motsetning til Lviv, ifølge ACAPS (2024a, s. 3).

3.3 Antall drepte og sårede sivile

Det verserer ulike tall på antall drepte og sårede sivile som følge av krigen. FNs Høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) har vært til stede i Ukraina siden konflikten startet i 2014, og har lang erfaring med å kartlegge menneskerettsovergrep og sivile ofre. Som det fremgår av kartet over drepte og sårede sivile per fylke i kapittel 2.2, ble det registrert 24 drepte og 87 sårede sivile i Lviv fylke fra 24. februar 2022 til 22. februar 2024 som følge av drone- og missilangrep.

I henhold til databasen til T4P har 24 sivile blitt drept og 128 såret. T4P påpeker at tallene ikke er uttømmende. Tallene dekker perioden fra 24. februar 2022 til 10. april 2024 (T4P 2024c). Vi kjenner ikke til hvordan T4P har samlet inn tallene.

Action on Armed Violence (AOAV) registrerer og etterforsker vold mot sivile i en rekke land. Deres tjeneste Explosive Violence Monitor registrerer blant annet sivile ofre i Ukraina.⁸ De har fordelt tallene på fylker, og registrerte 141 sivile ofre i Lviv fylke fra 24. februar 2022 til 23. februar 2024 (AOAV 2024).

Oversiktene over sivile ofre gir ikke tall for 2023 isolert, men gir tall fra februar 2022 til dags dato.

⁸ AOAV bruker ulike engelskspråklige nyhetstjenester for å kartlegge sivile ofre. Ofrene antas å være sivile, med mindre noe indikerer at de var stridende. Det må rapporteres om minst ett offer for at hendelsen skal registreres. Antall offer må komme tydelig frem i rapporteringen for at den vil bli brukt (AOAV u.å.)

Internt fordrevne og returbefolkning

IOM (2024b, s. 1) anslår at det i dag er rundt 3,7 millioner de facto internt fordrevne i Ukraina. Den første bølgen kom i mars 2014, i forkant av folkeavstemningen om hvorvidt Krym skulle bli en del av den russiske føderasjonen. En langt størreølge fulgte våren og forsommeren 2014, forårsaket av krigshandlinger i fylkene Donetsk og Luhansk, helt øst i landet.

Russlands fullskalainvasjon i februar 2022 satte i gang den tredje bølgen. Antallet registrerte internt fordrevne på rundt 1,4 millioner i 2020 (IOM 2020), steg til 6,9 millioner i 2022 (IOM 2022, s. 1), og estimeres i dag til 3,7 millioner. I tillegg har en stor andel returnert etter opphold utenfor eller innad i landet. Den såkalte returbefolkningen teller i dag nesten 4,5 millioner (IOM 2024b, s. 1).

Et betydelig antall av de internt fordrevne har tatt opphold i Lviv fylke. Med beliggenheten nær grensen mot Polen, og som knutepunkt for nasjonal og internasjonaltogtrafikk, har mange også bodd midlertidig i fylket før de har reist videre mot grensen og til andre land i Europa. Det anslås at mer enn fem millioner internt fordrevne har passert gjennom Lviv siden februar 2022 (REACH 2023, s. 12). En andel av befolkningen hjemmehørende i fylket, har også returnert etter opphold i andre deler av Ukraina eller i utlandet siden februar 2022.

Per januar 2024 bodde i underkant av 230 000 registrerte internt fordrevne i Lviv (IOM 2024a, s. 1).⁹ Det er sannsynlig at tallet er langt høyere, siden svært mange ikke registrerer seg. Lokale myndigheter har anslått at antallet sannsynligvis er dobbelt så høyt (Lviv Regional Military Administration 2022). I henhold til IOM er Lviv fylke nummer fire blant vertsfylker for internt fordrevne, bak Kharkiv, Dnipropetrovsk og Kyiv (IOM 2023c, s. 1). Returbefolkningen til Lviv talte 100 000 personer (IOM 2024b, s. 11).

Lokale myndigheter oppgir at blant de internt fordrevne er rundt 60 000 barn, 30 000 pensjonister og litt over 140 000, en stor majoritet, kvinner (Lviv Regional Military Administration 2024a).¹⁰

Omtrent ti prosent av de registrerte internt fordrevne, bor i de nesten 250 kollektivsentrene. Resten bor privat, i leid bolig eller hos bekjente eller frivillige (REACH 2023, s. 7).

⁹ Siden fullskalainvasjonen har IOM samlet inn data om internt fordrevne, hjemvendte (returbefolkning) samt befolkningen som ikke har flyttet. De russiskokkuperte områdene og Krym dekkes ikke. Dataene baseres på kvartalsvise nasjonale undersøkelser, og egner seg således også til sammenligning over tid. Den siste rapporten som foreligger, er basert på tall og funn fra slutten av desember 2023. For mer informasjon om metodikken, se IOM 2024b, s. 11.

¹⁰ Se Lviv Regional Military Administration 2024b for tilgang på fylkets interaktive kart over internt fordrevne, med blant annet informasjon om demografi og yrkesaktivitet.

Det er opprettet koordineringssentre, som tilbyr ulike former for bistand, i alle fylkets distrikter. En lang rekke frivillige og humanitære organisasjoner deltar i bistandsarbeidet.¹¹ En oversikt fra mars 2024 indikerer hvilke tjenester de internt fordrevne søker bistand til (Lviv Regional Military Administration 2024c, b):

In total, since the beginning of this year, 11,079 psychological, 3751 humanitarian, 1284 legal services, as well as 1074 financial and 548 psychosocial support have been provided.

In total, 934 consultations were provided in the offices of the Coordination Center this week. The main appeals are humanitarian needs, psychological consultations, psychosocial support and legal advice.

Internt fordrevne har rapportert om problemer med integrering i lokalsamfunn, diskriminering og trakassering, også av medfølgende barn (DRC 2024b, s. 42). Dette beskrives nærmere i kapittel 5, der den humanitære situasjonen for både ikke-fordrevne og fordrevne er tema.

Særskilte stønadsordninger for internt fordrevne omtales nærmere i kapittelet om humanitære forhold, særskilt i underkapittel 5.1.6.

Vi viser for øvrig til Landinfos temanotat om internt fordrevne i Ukraina fra 2020, som i større detalj beskriver generelle utfordringer som internt fordrevne står overfor. Notatet bygger på intervjuer med primærkilder i Kyiv og Kharkiv, som vi møtte under en informasjonsinnhentingsreise høsten 2019 (Landinfo 2020a).

5 Humanitære forhold

Krigen har hatt store konsekvenser for sivilbefolkningen, både for fastboende og de internt fordrevne. Regelmessige og pågående angrep på infrastruktur rammer også områder utenfor det østlige Ukraina. Mange fylker har samtidig en utfordrende oppgave med å huse de til sammen millioner av internt fordrevne.

Enkelte sektorer har vært særlig utsatt for ødeleggelser. De mest omfattende skadene er påført landets boligmasse og infrastruktur (om lag ti prosent av boligmassen regnes som skadet eller ødelagt).¹² Dernest følger ødeleggelser på sektorer som vei- og transportnett, industri, samt energi- og jordbrukssektor. Skade-

¹¹ Se Lviv Regional Military Administration 2024b for interaktivt kart med beliggenheten til koordineringssentrene.

¹² Ifølge myndighetenes definisjon omfatter sektoren «housing and utilities» boliger, sentralvarme, energieffektivisering, kommunale tjenester, avfallshåndtering, vann- og sanitærtjenester (WB et al. 2024, s. 18, fotnote 15).

omfanget er størst i fylkene Donetsk, Kharkiv, Luhansk, Zaporizjzja og Kherson, som ligger nærmest frontlinjen (WB et al. 2024, s. 15, figur 2).

Målrattede angrep på energiinfrastruktur har siden 2022 tidvis ført til mangel på gass, elektrisitet og vannforsyning, noe som også rammer innbyggere i Lviv fylke. Beboere i kollektivsentre er mest berørt av midlertidige energikutt – omtrent en tredjedel i fylket har rapportert om problemer med tilgang til stabil oppvarming og elektrisitet (REACH 2023, s. 31, se tabell 9).

5.1 Offentlige tjenester og sivil infrastruktur

Offentlige myndigheters kapasitet til å levere grunnleggende tjenester til befolkningen i Lviv fylke har angivelig ikke blitt vesentlig redusert siden februar 2022 (REACH 2023, s. 18):

[...] public service providers continue to ensure for the most part access to basic services (e.g., education, healthcare, social security). Nearly all PSP-KIs¹³ reported that the escalation did not significantly alter their capacities to provide services.

Lokale myndigheter, lokale og internasjonale organisasjoner, NGO-er og frivillige har sammen bidratt med humanitær hjelp. Det regionale departementet for sosialtjenester i Lviv skal være sentral i å lede arbeidet med bistand til internt fordrevne, herunder drift av kollektivsentre (REACH 2023, s. 18). Mange internasjonale organisasjoner har også opprettet hovedkontorer i Lviv, et fylke som omtales som «a key humanitarian hub» (REACH 2023, s. 19).

De internt fordrevne, ofte med høy andel sårbare, er gruppen med størst behov for bistand. Økningen i etterspørsel etter offentlige tjenester i Lviv – fra helse-tjenester, boligassistanse, behov for informasjon og tilgang til dokumentasjon – skyldes i stor grad tilstrømningen av internt fordrevne. Lokale myndigheter har spilt en vesentlig rolle i å møte utfordringene oppstått som følge av krigen. Ifølge en oversiktsrapport over fylket (REACH 2023), er det etablert «humanitarian headquarters» som koordinerer og tilbyr humanitær hjelp til dem som trenger det.

De humanitære tiltakene omfatter blant annet distribusjon av mat og andre behovsartikler, informasjonsformidling, rettshjelp og økonomisk bistand samt boligbistand. Lokale aktører har oppgitt at en stor del av bistanden, gis til internt fordrevne, men at også hjemmehørende mottar støtte (REACH 2023, s. 25).

Ifølge REACH (2023, s. 36) rapporterer ikke-fordrevne hushold gjennomgående om færre behov enn internt fordrevne. Allikevel oppgir omtrent halvparten av hjemmehørende i Lviv om lavere kapasitet til å dekke grunnleggende behov.

¹³ Public Service Providers' Key Informant.

Funnene indikerer også at det er mindre sannsynlig at ikke-fordrevne mottar bistand fra myndigheter og humanitære aktører.

5.1.1 Tilgang til arbeid

Nasjonale undersøkelser fra september 2023 viser at nesten halvparten av dem som var sysselsatt før krigen, har fortsatt i sine vanlige jobber, om lag 15 prosent jobber delvis eller eksternt fra den fysiske arbeidsplassen (som på hjemmekontor), mens 15 prosent har funnet nye jobber (WB et al. 2024, s. 98; Rating Group 2023).

På landsbasis var drøyt ti prosent arbeidsledige i februar 2024, omtrent en halvering fra 2023 (Statista 2024). Ifølge myndighetene lå arbeidsledigheten i Lviv på nesten åtte prosent før krigsutbruddet. Gjennomsnittlig månedslønn i fylket lå på ca. 12 900 UAH (3760 NOK)¹⁴ (State Employment Center u.å.-b, a).

Internt fordrevne i Lviv rapporterer om motvilje blant arbeidsgivere til å ansette dem, i hovedsak på grunn av usikkerhet på om de vil bli værende eller returnere til opphavssted. Internt fordrevne opplever også diskriminering på bakgrunn av geografisk opphav. I gjennomsnitt oppgir nesten en tredjedel å ha opplevd diskriminering (DRC 2024b, s. 30, figur 15; se også REACH 2023, s. 17).

DRCs undersøkelser (2024, s. 30, figur 16) i Lviv fylke peker på forhold som kan vanskeliggjøre internt fordrevnes tilgang til arbeidsmarkedet, som mangel på relevante jobber. Respondenter viser også til manglende opplæringsmuligheter og sysselsettingssentre, transportproblemer og utfordrende økonomiske kår.

Undersøkelser i 2023 viste at omtrent en femtedel av internt fordrevne i Lviv hadde behov for hjelp til å skaffe arbeid. Barrierer var blant annet høy alder, omsorgsrolle i familien, fysiske forbehold, samt mangel på relevante jobber (REACH 2023, s. 17, se figur 8).

5.1.2 Husholdsøkonomi

Verdensbankens undersøkelser (WB et al. 2024, s. 98) viser at ca. ti prosent av husholdningene på landsbasis oppga å ha gått tom for mat, og nesten 30 prosent at de hadde spist mindre variert mat grunnet pengemangel på et tidspunkt i løpet av en 30-dagers periode. Samtidig oppga ca. 15 prosent at de måtte låne penger for å dekke grunnleggende behov, mens ytterligere 12 prosent ikke klarte å betale regninger (for offentlige tjenester som strøm, vann etc.).

Omtrent halvparten av ikke-fordrevne hushold oppgir å leve på minstelønn (6700 UAH (1955 NOK), jf. Ukrainas statsbudsjett 2023). Svært mange, både ikke-

¹⁴ Valuta omregnet per april 2024.

fordrevne og internt fordrevne, opplyser at de etter hvert har brukt det de har hatt av oppsparte midler (IOM 2023b, s. 23). Internt fordrevne kan motta bolig- og kontantstøtte (såkalte cash assistance schemes) (se kapittel 5.1.6).

I Lviv fylke skal inntektsnivået til både internt fordrevne og ikke-fordrevne ha gått ned grunnet krigssituasjonen. Internt fordrevne husholdninger er spesielt berørt. Det er inntektsforskjeller mellom husholdninger i Lviv by og andre steder i fylket (REACH 2023, s. 15, figur 6).

Omtrent en tredjedel av internt fordrevne i Lviv fylke oppgir behov for matvarehjelp, mot en tiendedel blant ikke-fordrevne. Andelen med behov for assistanse er høyere utenfor Lviv by (REACH 2023, s. 47).

5.1.3 Tilgang til bolig

Det er primært internt fordrevne som rapporterer om vansker med tilgang på bolig i Lviv fylke. Tilstrømningen av internt fordrevne har medført et sterkt press på boligmarkedet, og lokale myndigheter har måttet omdisponere boligmasse for å tilrettelegge for midlertidige sheltere og kollektivsentre. Utover disse sentrene bor de langt fleste internt fordrevne hos familie og venner eller i leid bolig. Per desember 2022 var det i underkant av 250 operative kollektivsentre i fylket, med husly til om lag 23 000 personer. Internt fordrevne, særskilt i Lviv by, har rapportert om vansker med å komme seg inn på boligmarkedet og få tilgang på bolig som de kan bo i over lenger tid (REACH 2023, s. 28-31; WB et al. 2024, s. 61).

Kilder som REACH (2023, s. 28) viser til at det er en høyere andel sårbare grupper blant beboere i kollektivsentrene, enn blant dem som bosetter seg privat. Det er flere pensjonister, kronisk syke og uføre i kollektivsentrene.

IOM undersøkte nylig ulike forhold ved kollektivsentrene i Lviv fylke. Nesten 90 sentre, nesten alle med internt fordrevne, ble undersøkt. Halvparten består av internater («dormitories»), mens omtrent en tredjedel er opprettet i tidligere helse- eller skolebygninger. Et lite mindretall er opprettet i andre bygg, som religiøse eller aktivitetsbygg. Flere forhold beskrives som mangelfulle, blant annet manglende tilrettelegging for uføre og eldre, samt at det ikke finnes tilgjengelige bomberom (IOM 2023a, s. 1).

5.1.4 Tilgang til skole og utdanning

På landsbasis er det estimert at nesten 15 prosent av skoleinfrastruktur ble skadet eller ødelagt i perioden fra februar 2022 til desember 2023. Barn og unge, fra laveste til høyeste utdanningstrinn, har blitt rammet av ødelagte eller manglende utdanningsfasiliteter, og har blitt undervist i bomberom. Digital undervisning er utbredt der forholdene ikke legger til rette for annet (WB et al. 2024, s. 87-89).

Utdanningsinstitusjoner i Lviv fylke har måttet håndtere en stor økning i elever, både internt fordrevne, men også unge som har forlatt landet og som fortsetter fjernstudier fra utlandet. Eksempelvis skal nesten 10 000 nye studenter ha startet studier i Lviv sommeren 2022. Lokale myndigheter oppgir at enkelte utdanningsinstitusjoner mangler personell, finansiering og utstyr for fjernundervisning. Mangel på påkrevd bomberom blir også trukket frem (ukrainske myndigheter, som gjengitt i REACH 2023, s. 34).

5.1.5 Tilgang til helsetjenester

Lokale myndigheter i Lviv fylke har opplyst at de har opprettholdt normal drift innenfor helsevesenet, med tilstrekkelig bomberomskapasitet. Tidvis er det brudd i strømforsyningen. Samtidig er det registrert økt arbeidsbelastning på helsepersonell og institusjoner. I tillegg til å behandle lokalbefolkningen, har helsevesenet blitt tilført nye pasientgrupper, som internt fordrevne og skadet militærpersonell (REACH 2023, s. 32-33).

I Lviv fylke viser både DRCs og REACHs funn at internt fordrevne, utover tilgang til bolig og boligstøtte, har størst behov for tilgang til psykiske og øvrige helsetjenester (DRC 2024b, s. 37, figur 19; REACH 2023, s. 33, tabell 12).

Rundt 30 prosent av de internt fordrevne i distriktene i Lviv som DRC har fokusert på, oppgir at de kun har delvis tilgang til helsetjenester, mens to prosent svarer at de ikke har tilgang til tjenester overhodet. Mangelfull tilgang forklares med at det enten ikke finnes tilgjengelig helsefasilitet eller spesialisthelsetjeneste, eller at transportkostnader og avstand til behandlingssted, eventuelt kostnader for behandling, forhindrer tilgang (DRC 2024b, s. 37-38, figur 20 og 21).

5.1.6 Stønadsordninger¹⁵

Dårlig økonomi er en av de mest utbredte utfordringene blant både ikke-fordrevne og internt fordrevne i Lviv. Offentlige ytelser i form av pensjon og trygd er for mange ikke tilstrekkelig, særskilt arbeidsløse. Nesten halvparten av internt fordrevne rapporterer behov for ytterligere kontantstønad, boligstønad eller sosialhjelp. Tilsvarende tall for ikke-fordrevne er nesten 20 prosent. Sistnevnte gruppe har ikke tilgang til samme stønadsordninger som de internt fordrevne (REACH 2023, s. 27, figur 11). Internt fordrevne rapporterer om behov for økonomisk hjelp:

Despite ongoing efforts from the GoU [Government of Ukraine] to maintain and expand social benefits, and from humanitarian actors to provide

¹⁵ I artikkelen *Electricity, water, gas and minimum wage: how prices and payments will change in 2024* (Visit Ukraine Today 2024a) oppgis blant annet dagens satser for pensjon, minstelønn, barnetrygd og ulike andre offentlige ytelser.

multipurpose cash (MPC) assistance – 343,000 people have been assisted through this modality in Lvivska oblast as of December 2022 – financial assistance remained one of the most reported needs from IDP households.

Registrerte internt fordrevne kan motta boligstøtte (direkte fra det statlige budsjettet). Personer med nedsatt funksjonsevne og barn under 18 år mottar 3000 UAH (875 NOK) månedlig, mens voksne får 2000 UAH (583 NOK) per person. Kilder påpeker at støtten ikke er tilstrekkelig til å dekke vesentlige behov (WB et al. 2024, s. 61). Man kan søke om støtte gjennom Dija (se kapittel 5.1.7) eller hos lokale myndigheter (eDopomoga u.å.).¹⁶

Stønad fra det internasjonale samfunn

Utover den begrensede pengestøtten ukrainske myndigheter gir til internt fordrevne (i tillegg til sedvanlige pensjonsutbetalinger, sosialstønader etc.), har det vært betydelige overføringer fra det internasjonale samfunnet til sivilbefolkningen. Mange ulike koordineringsmekanismer er etablert, som Ukraine Cash Working Group¹⁷ og Multi-Donor Coordination Platform for Ukraine (les mer om ulike koordinerte tiltak i blant annet WB et al. 2024, s. 24-28; Rudnicki et al. 2023).

UNICEF, UNHCR, Verdens matvareprogram (WFP) og IOM er blant de mange organisasjonene som, i samarbeid med ukrainske myndigheter, deltar i bistandsarbeidet. Nødhjelp og humanitær assistanse retter seg ikke kun mot internt fordrevne, men også mot andre sårbare grupper. Mye av bistanden har vært gitt i form av kontantstøtte, mat og medisiner (OCHA 2024; Rudnicki et al. 2023).

5.1.7 Digital tilgang til offentlige tjenester og stønadsordninger

Ukrainere har i løpet av de siste få årene i økende grad kunnet benytte seg av elektroniske tjenester, for blant annet å få tilgang på offentlige stønader og digitale dokumenter. Digitale løsninger omfatter blant annet Dija (se nedenfor) og pensjonsfondets digitale plattform. Disse tjenestene erstatter tidligere, mer byråkratiske søknadsprosedyrer og behov for fysisk oppmøte ved offentlige kontorer i inn- og utland (WB et al. 2024, s. 100; Landinfo 2024, kapittel 8).

Gjennom Dija, i bruk siden 2020, kan man søke om blant annet stønad ved fødsel og adopsjon, ytelser som dekker ulike helsetilstander og funksjonsnedsettelse,

¹⁶ Se notis fra Department of Social Protection (Lviv Regional Military Administration 2024d) om kategoriene som er omfattet av ordningen per mars 2024.

¹⁷ Ukraine Cash Working Group (CWG) ble introdusert i 2014 og fullt etablert i 2016. Arbeidsgruppen ledes av ACTED og OCHA, og fokuserer på koordinering av kontantstøtte (Multi-Purpose Cash Assistance) som del av den humanitære bistanden (OCHA 2022).

ytelser til enslige foreldre og stønadsordninger for internt fordrevne. Tjenesten er beskrevet i Landinfos notat om ukrainske ID-dokumenter (2024, kapittel 8).

I *Third Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment* opplyses det at ukrainske myndigheter i løpet av 2024 vil lansere ytterligere ti sosialstøtnadsprogrammer i Dija, relatert til behov i krigstid (WB et al. 2024, s. 100).

5.2 Sårbare grupper

Enkelte grupper anses som spesielt sårbare og har de største utfordringene med tilgang til offentlige tjenester. DRC trekker frem eldre og uføre, personer med alvorlige sykdommer, lavinntektsfamilier, arbeidsledige, enslige forsørgere og familiemedlemmer av forsvunne personer, falne eller aktive soldater som særskilt sårbare i Lviv fylke (DRC 2024b, s. 33-36, tabell 5).

5.2.1 Eldre

Eldre, som ofte blir igjen i konfliktrammede områder på grunn av funksjonsnedsettelse eller sterk tilknytning til hjemmene sine, regnes som en svært sårbar gruppe.

Før fullskalainvasjonen mottok omtrent 80 prosent av landets eldre pensjonsutbetalinger lavere enn fattigdomsgrensen beregnet av Ukrainas Ministry of Social Policy.¹⁸ Å leie bolig var derfor nærmest økonomisk uoverkommelig. Leiepriser har økt dramatisk siden februar 2022, særskilt i vest, som har vært tilfluktssted for mange internt fordrevne, og begrenser ytterligere tilgangen til leiemarkedet (Amnesty International 2023, s. 9).

Ukraina hadde mer enn ti millioner registrerte pensjonister i begynnelsen av 2024. Omtrent halvparten mottar månedlig pensjonsutbetaling lavere enn 4000 UAH (1167 NOK). Gjennomsnittlig pensjon per 2024 ligger på 5385 UAH (1571 NOK) (Opendatabot 2024). Pensjonssatsene økte i januar 2024. Satsen for minstepensjon er 2361 UAH (688 NOK), mens høyest mulig pensjonsutbetaling er 23 610 UAH (6889 NOK) (Visit Ukraine Today 2024b).

DRCs (2023, s. 12, 38, 40) undersøkelser i Lviv fylke viser at mange eldre har store utfordringer med å skaffe bolig til overkommelig pris, og at det er mangel på sosialboliger og -tjenester for denne gruppen.

Organisasjonen HelpAge har foretatt en behovsvurdering blant eldre internt fordrevne kvinner og menn i Lviv, der nesten 70 prosent oppga at de hadde økonomiske problemer med tilgang til mat. Situasjonen for ikke-fordrevne

¹⁸ En beskrivelse av pensjonssystemet, ulike pensjoner og beregning av disse finnes på nettsiden til Ministry of Social Policy (Ministry of Social Policy 2024).

pensjonister kan også være vanskelig, blant annet fordi de ikke i like stor grad mottar humanitær hjelp. Stigende priser, manglende bistand, lave pensjoner og forsinkelser i pensjonsutbetaling ble trukket frem (HelpAge-undersøkelse, som gjengitt i REACH 2023, s. 27).

5.2.2 Personer med nedsatt funksjonsevne og uføre

Krigen har ført til flere uføre. Per utløpet av 2023 var tallet omtrent tre millioner; mellom februar 2022 og september 2023 økte antallet med 300 000 (Ministry of Reintegration of the Temporarily Occupied Territories of Ukraine 2023).

I likhet med eldre, har uføre problemer med tilgang til tilrettelagte boliger innenfor økonomisk rekkevidde (DRC 2024b, s. 12). Ofte er bomberom utilgjengelige eller ikke tilrettelagt (WB et al. 2024, s. 70). Uføre har generelt dårligere tilgang til arbeidsmarkedet, og i henhold til det ukrainske pensjonsfondet (som gjengitt i WB et al. 2024, s. 71) er under 20 prosent av uføre i arbeid.

Gruppen uføre omfatter krigsveteraner, en gruppe som siden 2014 har vokst mye. Uføre krigsveteraner mottar engangsoverføringer på 173 000–990 000 UAH (50 481–288 884 NOK), avhengig av type funksjonsnedsettelse. De fleste mottar også en lav årlig kontantoverføring, i 2021 600–4000 UAH (174–1167 NOK). Veteraner har rett til gratis offentlig transport og fortrinnsrett på arbeidsmarkedet, men flere melder om problemer med å oppnå dette. Studieåret 2021/2022 mottok 10 470 veteraner og 11 000 barn av veteraner statlig støtte til profesjonell (yrkesfaglig og teknisk) eller høyere utdanning (WB et al. 2024, s. 74).

5.2.3 Barn og unge

Ifølge Humanitarian Needs Response Plan (HNRP) for 2024 har 14,6 millioner personer behov for bistand, hvorav rundt 3,2 millioner barn. Som følge av krigen, har mange barn psykiske traumer, stress og angst. Mange møter også sikkerhetsutfordringer med tilgang til skole. Utfordringene er størst for barn som bor i nærheten av frontlinjen i øst og sør, særlig i fylkene Kharkiv, Donetsk, Luhansk, Zaporizjzja, Kherson, Sumy og Mykolaiv. Per desember 2023 beregnet IOM at 728 000 barn var internt fordrevet (Protection Cluster & Unicef 2023).

Drøyt halvparten av internt fordrevne i Lviv fylke er barnefamilier, en mye høyere andel enn for befolkningens ellers i fylket (38 prosent) (REACH 2023, s. 9).

Hjemmeundervisning har vært utbredt i hele landet etter fullskalainvasjonen, men også før, under pandemien. Det påpekes at nettundervisning har hatt negativ effekt på barn, særlig på den psykososiale utviklingen. Undersøkelser i Lviv fylke viser at det er mye større sannsynlighet for at barn i internt fordrevne husstander følger hjemmeundervisning enn barn i fastboende husstander. Videre bor kun

rundt en fjerdedel av internt fordrevne husstander i kollektivsentre, med egne rom der barn kan følge hjemmeundervisning (REACH 2023, s. 34-35).

Andre behov og utfordringer som trekkes frem i Lviv fylke, er behovet for barnevennlige møtesteder, som lekeplasser. Det påpekes dessuten at internt fordrevne barn mobbes av jevngamle barn samt utfordringer med den sosiale integreringen blant annet fordi en del barn ikke behersker ukrainsk (DRC 2024b, s. 20, 42).

Skriftlige kilder

- ACAPS (2024a, 24. januar). *Ukraine - Humanitarian implications of mine contamination*. ACAPS. Tilgjengelig fra https://www.acaps.org/fileadmin/Data_Product/Main_media/20240124_ACAPS_thematic_report_Ukraine_Analysis_Hub_Humanitarian_implications_of_mine_contamination_.pdf [lastet ned 18. mars 2024].
- ACAPS (2024b, 29. februar). *Ukraine: Scenarios. Update on scenarios and outlook into 2024*. ACAPS. Tilgjengelig fra https://www.acaps.org/fileadmin/Data_Product/Main_media/20240229_ACAPS_Ukraine_Analysis_Hub_update_on_scenarios_and_outlook_into_2024_01.pdf [lastet ned 15. mars 2024].
- ACLED, dvs. The Armed Conflict Location & Event Data Project (2023, mars). *Quick Guide to ACLED Data*. [s.l.]: ACLED. Tilgjengelig fra <https://acleddata.com/resources/quick-guide-to-acled-data/#s10> [lastet ned 13. november 2023].
- ACLED, dvs. The Armed Conflict Location & Event Data Project (u.å.). *Ukraine Conflict Monitor*. [s.l.]: ACLED. Tilgjengelig fra <https://acleddata.com/ukraine-conflict-monitor/> [lastet ned 31. oktober 2023].
- Alerts in Ukraine (2024, 22. mars). *Air Raid Alert Map of Ukraine by region January 2023 to March 2024*. Tilgjengelig fra <https://alerts.in.ua/en> [lastet ned 22. mars 2024].
- Amnesty International (2023). *Ukraine: "They live in the dark": Older people's isolation and inadequate access to housing amid Russia's invasion of Ukraine*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/documents/eur50/7385/2023/en/> [lastet ned 15. mars 2024].
- AOAV, dvs. Action on Armed Violence (2024). *Ukraine: AOAV explosive violence data on harm to civilians*. London: AOAV. Tilgjengelig fra <https://aoav.org.uk/2024/ukraine-casualty-monitor/> [lastet ned 22. mars 2024].
- AOAV, dvs. Action on Armed Violence (u.å.). *Methodology*. London: AOAV. Tilgjengelig fra <https://aoav.org.uk/explosiveviolence/methodology/> [lastet ned 22. mars 2024].
- Aubenas, F. (2023, 29. desember). More than 120 Russian missiles and drones hit Ukraine. *Le Monde*. Tilgjengelig fra https://www.lemonde.fr/en/international/article/2023/12/29/over-100-russian-missiles-and-drones-hit-ukraine_6385187_4.html [lastet ned 13. mars 2024].
- Bailey, R.; Harward, C.; Evans, A.; Wolkov, N. & Kagan, F.W (2024, 24. mars). *Russian Offensive Campaign Assessment - March 24*. Washington, D.C.: ISW, dvs. Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <https://www.understandingwar.org/sites/default/files/2024-03-24-PDF-Russian%20Offensive%20Campaign%20Assessment.pdf> [lastet ned 25. mars 2024].
- Balachuk, I. (2023, 20. juni). Russians hit critical infrastructure facility in Lviv three times. *Ukrainska Pravda*. Tilgjengelig fra <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/06/20/7407607/> [lastet ned 14. mars 2024].
- Balachuk, I. (2024, 22. mars). Russian attack on Ukraine: critical infrastructure hit in Vinnytsia Oblast and Lviv Oblast. *Ukrainska Pravda*. Tilgjengelig fra <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/03/22/7447619/> [lastet ned 22. mars 2024].

- Borger, J. (2023, 29. mai). Russia launches missile strikes on Kyiv after overnight barrage. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2023/may/29/russia-missile-strikes-kyiv-overnight-barrage-ukraine> [lastet ned 14. mars 2024].
- Boyle, C. (2023, 28. oktober). Russian losses in battle for Avdiivka may be worst of 2023, says UK. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/28/russian-losses-in-battle-for-avdiivka-may-be-worst-of-2023-says-uk> [lastet ned 30. oktober 2023].
- Center for Preventive Action (2023, 17. oktober). *War in Ukraine*. New York: Global Conflict Tracker. Tilgjengelig fra <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/conflict-ukraine#RecentDevelopments-2> [lastet ned 7. november 2023].
- CIA (u.å.). *The World Factbook: Ukraine*. Washington, D.C.: CIA. Tilgjengelig fra <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/ukraine/> [lastet ned 3. november 2023].
- Den ukrainske Helsingforskomiteen (2024, 3. januar). *669 днів повномасштабної війни у Львівській області: узагальнення подій*. Kyiv: Den ukrainske Helsingforskomiteen. Tilgjengelig fra <https://www.helsinki.org.ua/articles/669-dniv-povnomasshtabnoi-viyny-u-lvivskiy-oblasti-uzahalnennia-podiy/> [lastet ned 18. mars 2024].
- DRC, dvs. Danish Refugee Council (2024a, mars). *DRC Quarterly Protection Monitoring Report Ukraine October – December 2023*. København: DRC. Tilgjengelig fra https://pro.drc.ngo/media/a2uj2kh0/drc-qpmr_october-december-2023_eng.pdf [lastet ned 14. mars 2024].
- DRC, dvs. Danish Refugee Council (2024b, februar). *Lvivska Oblast Multi-Sectoral Needs Assessment*. København: DRC. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/report/ukraine/lvivska-oblast-multi-sectoral-needs-assessment-chervonohradskiy-stryiskiy-and-drohobyskiy-raions-february-2024> [lastet ned 13. mars 2024].
- ECHO, dvs. European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. (2014). *Ukraine Base Map*. I. Brussel: ECHO. Tilgjengelig fra <https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/Maps#/maps?pageIndex=1&pageSize=200&mt=Base%20map> [lastet ned 15. november 2023].
- eDopomoga (u.å.). *Social assistance to war victims. Information on payments, assistance and obtaining IDP status*. Kyiv: Ministry of Social Policy of Ukraine. Tilgjengelig fra <https://groshi.edopomoga.gov.ua/> [lastet ned 21. mars 2024].
- Financial Times (2024, 8. mars). Ukraine's counteroffensive against Russia in maps: latest updates. *Financial Times*. Tilgjengelig fra <https://www.ft.com/content/4351d5b0-0888-4b47-9368-6bc4dfbccbf5> [lastet ned 13. mars 2024].
- Havlik, P.; Kochnev, A. & Pindyuk, O. (2020, juni). *Economic challenges and costs of reintegrating the Donbas region in Ukraine*. Wien: The Vienna Institute for International Economic Studies Tilgjengelig fra <https://wiiw.ac.at/economic-challenges-and-costs-of-reintegrating-the-donbas-region-in-ukraine-dlp-5351.pdf> [lastet ned 6. oktober 2023].
- HRW, dvs Human Rights Watch (2023a, 19. juli). *Ukraine: Russian Missile Strike on Lviv a Possible War Crime*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2023/07/19/ukraine-russian-missile-strike-lviv-possible-war-crime> [lastet ned 18. mars 2024].
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2023b, 20. desember). *Russia Forces Ukrainians in Occupied Areas into Military*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2023/12/20/russia-forces-ukrainians-occupied-areas-military> [lastet ned 13. mars 2024].

- Independent International Commission of Inquiry on Ukraine (2023, 29. august). *Conference room paper of the Independent International Commission of Inquiry on Ukraine*. New York: UN Human Rights Council. Tilgjengelig fra https://www.ohchr.org/sites/default/files/2023-08/A_HRC_52_CRP.4_En%20%28003%29.pdf [lastet ned 16. november 2023].
- IOM (2020). *“Struggling to get through each day.” New IOM IDP Survey from Ukraine*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra <https://www.iom.int/news/struggling-get-through-each-day-new-iom-idp-survey-ukraine> [lastet ned 21. mars 2024].
- IOM (2023a). *Lvivska Oblast Collective Centre Assessment*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra <https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/2023-12/lviv.pdf> [lastet ned 19. mars 2024].
- IOM (2023b, oktober). *Oblast Profiles*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/Oblast_profiles_Nov23_one_file_2023_1211-merged_final%20%281%29.pdf [lastet ned 13. mars 2024].
- IOM (2023c). *Ukraine - Area Baseline Assessment (Raion Level) - Round 31 (December 2023)*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-area-baseline-assessment-raion-level-round-31-december-2023?close=true> [lastet ned 14. mars 2024].
- IOM (2024a, januar). *Registered IDP Area Baseline Assessment - Round 32 (January 2024)*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-area-baseline-assessment-raion-level-round-32-january-2024> [lastet ned 16. mars 2024].
- IOM (2024b, 2023). *Ukraine — Internal Displacement Report — General Population Survey Round 15 (November – December 2023)*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-15-november-december> [lastet ned 12. mars 2024].
- IOM, dvs. International Organization for Migration (2022). *Ukraine Internal Displacement Report. General Population Survey. Round 8*. Genève: IOM. Tilgjengelig fra https://dtm.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R8_EN_G_updated%20logo%20%281%29.pdf [lastet ned 4. april 2024].
- ISW, dvs. Institute for the Study of War (u.å.). *Interactive Map: Russia's Invasion of Ukraine*. Washington, D.C.: ISW. Tilgjengelig fra <https://storymaps.arcgis.com/stories/36a7f6a6f5a9448496de641cf64bd375> [lastet ned 19. mars 2024].
- Ivashkiv, O. (2024, 15. februar). Russian hit infrastructure facility in Lviv, injuring 3 people. *Ukrainska Pravda*. Tilgjengelig fra <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/02/15/7441931/> [lastet ned 15. mars 2024].
- Kizilov, Y. (2023, 3. november). Five Shahed kamikaze drones hit critical infrastructure facility in Lviv Oblast. *Ukrainska Pravda*. Tilgjengelig fra <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/11/3/7426994/> [lastet ned 15. mars 2024].
- Kofman, M. & Danforth, N. (2024, 5. januar). *Ukraine prepares for 2024* [podcast]. Tilgjengelig fra <https://warontherocks.com/2024/01/ukraine-prepares-for-2024/> [lastet ned 13. mars 2024].
- Kyiv Independent (2023a, 16. februar). Air Force: Russia launched 32 missiles in Feb. 16 strike on Ukraine. *Kyiv Independent*. Tilgjengelig fra <https://kyivindependent.com/air-force-russia-launched-32-missiles-in-feb-16-missile-strike-on-ukraine/> [lastet ned 14. mars 2024].

Kyiv Independent (2023b, 9. mars). Death toll from Russian missile strike on Lviv Oblast rises to 5. *Kyiv Independent*. Tilgjengelig fra <https://kyivindependent.com/death-toll-in-lviv-oblast-rises-to-5/> [lastet ned 14. mars 2024].

Kyiv Independent (2023c, 19. mai). Governor: Russian drones attack Lviv Oblast on May 19, air defense activated. *Kyiv Independent*. Tilgjengelig fra <https://kyivindependent.com/governor-russian-drones-attack-lviv-oblast-on-may-19-air-defense-activated/> [lastet ned 14. mars 2024].

Landinfo (2020a, 16. april). *Internflyktninger*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/04/Ukraina-temanotat-Internflyktninger-16042020.pdf> [lastet ned 21. mars 2024].

Landinfo (2020b, 5. oktober). *Sikkerhetssituasjonen i separatistkontrollerte områder av Donetsk og Luhansk*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/10/Ukraina-temanotat-Sikkerhetssituasjonen-i-Donetsk-og-Luhansk-05102020.pdf> [lastet ned 6. november 2023].

Landinfo (2024, 25. januar). *Landinfo temanotat Ukraina: Sivilattester, identitets- og reisedokumenter*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2024/01/Temanotat-Ukraina-Sivilattester-pass-og-ID-dokumenter-25012023.pdf> [lastet ned 13. mars 2024].

Luo, L. (2024, 1. januar). Drone strike in Lviv leaves museum on fire. *Kyiv Independent*. Tilgjengelig fra <https://kyivindependent.com/drone-strike-in-lviv-leaves-museum-on-fire/> [lastet ned 15. mars 2024].

Lviv region state administration (2019). *Investment passport of Lviv Region*. Lviv: Lviv region state administration. Tilgjengelig fra <https://sweden.mfa.gov.ua/storage/app/sites/73/uploaded-files/invetment-passport-of-lviv-region-2019-presentation-2.pdf> [lastet ned 12. mars 2024].

Lviv Regional Military Administration (2022, 5. desember). *Key for the day: more than 250K IDPs are officially registered in Lviv region*. Lviv: Lviv Regional Military Administration. Tilgjengelig fra <https://loda.gov.ua/news/48161> [lastet ned 4. april 2024].

Lviv Regional Military Administration (2024a). *Dashboard of internally displaced persons*. Lviv: Lviv Regional Military Administration. Tilgjengelig fra <https://apl.loda.gov.ua/portal/apps/sites/#/site/apps/f4bd6e773ef940db94dc879cae3bbe0d/explore> [lastet ned 19. mars 2024].

Lviv Regional Military Administration (2024b). *IDP Advisory and Coordination Centers*. Lviv: Lviv Regional Military Administration. Tilgjengelig fra <https://apl.loda.gov.ua/portal/apps/sites/#/site/apps/d569972471ac44f0b96ba509fd8fcae9/explore> [lastet ned 19. mars 2024].

Lviv Regional Military Administration (2024c, 19. mars). *More than 900 consultations were provided by the Coordination Centers for Civilian Support last week*. Lviv: Lviv Regional Military Administration. Tilgjengelig fra <https://loda.gov.ua/news/96775> [lastet ned 19. mars 2024].

Lviv Regional Military Administration (2024d, 3. februar). *Payments for IDPs after March 1: who will be extended, and for whom the conditions will be revised*. Lviv: Lviv Regional Military Administration. Tilgjengelig fra <https://loda.gov.ua/news/91326#:~:text=%D0%A3%20%D1%81%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%202024%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20%D0%A3%D1%80%D1%8F%D0%B4,1%20%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%BD%D1%8F%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%20%D0%B4%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B>

[A%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F](#) [lastet ned 19. mars 2024].

Main statistical office in Lviv region (u.å.). *Population and Migration*. Lviv: Main statistical office in Lviv region. Tilgjengelig fra https://www.lv.ukrstat.gov.ua/eng/themes/19/th_19e.php [lastet ned 11. mars 2024].

Minfin (u.å.). *Чисельність населення в місті Львів*. Kyiv: Minfin Media. Tilgjengelig fra <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/town/lvov/> [lastet ned 11. mars 2024].

Ministry of Reintegration of the Temporarily Occupied Territories of Ukraine (2023, 25. september). *There are three million individuals with disabilities in Ukraine*. Kyiv: Ministry of Reintegration of the Temporarily Occupied Territories of Ukraine. Tilgjengelig fra <https://minre.gov.ua/en/2023/09/25/there-are-three-million-individuals-with-disabilities-in-ukraine/> [lastet ned 19. mars 2024].

Ministry of Social Policy (2024). *Pensions*. Kyiv: Ministry of Social Policy. Tilgjengelig fra <https://www.msp.gov.ua/timeline/Pensii.html> [lastet ned 2. april 2024].

Moretti, J. (2024, 1. april). 'Life Can Prevail' – War in Ukraine: Update for April 1. *Kyiv Post*. Tilgjengelig fra <https://www.kyivpost.com/post/30381> [lastet ned 4. april 2024].

O'Hanlon, M.E.; Stelzenmüller, C. & Wessel, D. (2024, 2. januar). *Ukraine Index: Tracking developments in the Ukraine war*. Washington, D.C.: Brookings. Tilgjengelig fra <https://www.brookings.edu/articles/ukraine-index-tracking-developments-in-the-ukraine-war/> [lastet ned 13. mars 2024].

OCHA (2022, 25. mars). *Ukraine Cash Working Group Factsheet (as of 25 March 2022)*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.unocha.org/publications/report/ukraine/ukraine-cash-working-group-factsheet-25-march-2022-enuk> [lastet ned 21. mars 2024].

OCHA (2024, 22. februar). *Ukraine: Establishing the Workflow for Multi-purpose Cash Assistance Payments*. New York: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.unocha.org/publications/report/ukraine/ukraine-establishing-workflow-multi-purpose-cash-assistance-payments-enuk> [lastet ned 21. mars 2024].

OHCHR, dvs. FNs høykommissær for menneskerettigheter (2024a, 22. februar). *Two year update. Protection of civilians: Impact of hostilities on civilians since 24 February 2022*. Geneve: OHCHR. Tilgjengelig fra https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/22%20Feb%202024%20Protection%20of%20Civilians_impact%20of%20hostilities%20on%20civilians%20since%2024%20Feb%202022_HRMMU%20report_ENG.pdf [lastet ned 27. mars 2024].

OHCHR, dvs. FNs høykommissær for menneskerettigheter (2024b, 7. mars). *Ukraine: Protection of civilians in armed conflict. February 2024 update*. Geneve: OHCHR. Tilgjengelig fra https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-03/Ukraine%20-%20protection%20of%20civilians%20in%20armed%20conflict%20%28February%202024%29_ENG.pdf [lastet ned 13. mars 2024].

Olearchyk, R. (2024, 8. januar). Russia batters Ukraine in biggest air strikes since new year barrage. *Financial Times*. Tilgjengelig fra <https://www.ft.com/content/e1e54f7a-246d-4dd7-8b5e-974705058e9b> [lastet ned 13. mars 2024].

Opendatabot (2024, 17. januar). Every second pensioner in Ukraine receives less than UAH 4000. How have pension payments changed in 2023? *Opendatabot*. Tilgjengelig fra <https://opendatabot.ua/analytics/pensions-2023-12> [lastet ned 3. april 2024].

- Perun, A. (2023, 7. juli). Lviv clears up after Russian missile strike in western Ukraine, seven dead. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-governor-reports-casualties-infrastructure-hit-lviv-2023-07-06/> [lastet ned 14. mars 2024].
- Pohorilov, S. (2024, 29. mars). Russian Federation attacks Lviv Oblast with Kinzhal missiles at night: critical infrastructure facility damaged. *Ukrainska Pravda*. Tilgjengelig fra <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/03/29/7448692/> [lastet ned 4. april 2024].
- Ponomarenko, I. (2022, 21. april). EXPLAINER: What to expect from the Battle of Donbas, Russia's new offensive. *Kyiv Independent*. Tilgjengelig fra <https://kyivindependent.com/explainer-what-to-expect-from-the-battle-of-donbas-russias-new-offensive/> [lastet ned 7. november 2023].
- PopulationU (u.å.). *Ukraine population*. PopulationU. Tilgjengelig fra <https://www.populationu.com/ukraine-population> [lastet ned 3. november 2023].
- Protection Cluster & Unicef (2023, 7. desember). *Child Protection in Ukraine Secondary Data Review - December 2023*. Geneva: Protection Cluster
- Unicef. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/report/ukraine/child-protection-ukraine-secondary-data-review-december-2023-0> [lastet ned 21. mars 2024].
- Pruchnicka, A. (2023, 19. september). Russian attacks kill nine in Ukraine, Lviv warehouses set ablaze - officials. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/world/europe/russia-launches-air-assault-ukraines-western-city-lviv-ukraines-officials-2023-09-19/> [lastet ned 15. mars 2024].
- Rating Group (2023, 28. september). *The twenty-fourth nationwide survey "Ukraine in times of war" Public sentiment and economic situation of the population (September 5-7, 2023)*. Kyiv: Rating Group. Tilgjengelig fra https://ratinggroup.ua/en/research/ukraine/dvadcyat_chetverte_zagalnonac_onalne_opituvanny_ukra_na_v_umovah_v_yni_nastro_ta_ekonom_chne_stanovi.html [lastet ned 13. mars 2024].
- REACH (2023, februar). *Area-based Assessment Lvivska Oblast – Ukraine*. Geneva: REACH. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-area-based-assessment-lvivska-oblast-february-2023> [lastet ned 16. mars 2024].
- Rudnicki, Chloe; Schuppert, Ioanna A.; Yaremenko, Vlada & Yuan, Grace (2023, mars). *Multipurpose Cash Assistance in Ukraine. How do DEC Member Agencies operate the sustainability and shock responsiveness of multipurpose cash assistance in Ukraine?* London: London School of Economics and Political Science. Tilgjengelig fra https://www.calpnetwork.org/wp-content/uploads/ninja-forms/2/Reduced-LSE-DEC-Final-Report_UkraineMPCA_May2023.pdf [lastet ned 21. mars 2024].
- Shulzhenko, D. (2023, 29. desember). Update: Russian attack injures 15 in Lviv. *Kyiv Independent*. Tilgjengelig fra <https://kyivindependent.com/update-russian-attack-injures-15-in-lviv/> [lastet ned 15. mars 2024].
- State Employment Center (u.å.-a). *The average salary of full-time employees, (UAH)*. Kyiv: State Employment Center. Tilgjengelig fra <https://www.dcz.gov.ua/temperature> [lastet ned 22. mars 2024].
- State Employment Center (u.å.-b). *Unemployment rate of the population aged 15-70 (according to the ILO methodology), (%)*. Kyiv: State Employment Center. Tilgjengelig fra <https://www.dcz.gov.ua/temperature> [lastet ned 22. mars 2024].

- Statista (2024, februar). Socioeconomic Indicators - Ukraine. *Statista*. Tilgjengelig fra <https://www.statista.com/outlook/co/socioeconomic-indicators/ukraine> [lastet ned 22. mars 2024].
- T4P (2024a, 18. mars). *T4P's database of war crimes: Statistical information*. Kyiv: T4P. Tilgjengelig fra <https://t4pua.org/en/stat/3005> [Elektronisk abonnementsstjeneste, lastet ned 18. mars 2024].
- T4P (2024b, 18. mars). *T4P's database of war crimes: Statistical information - Kharkiv region*. Kyiv: T4P. Tilgjengelig fra <https://t4pua.org/en/stat/2993> [Elektronisk abonnementsstjeneste, lastet ned 18. mars 2024].
- T4P (2024c, 18. mars). *T4P's database of war crimes: Statistical information - Lviv region*. Kyiv: T4P. Tilgjengelig fra <https://t4pua.org/en/stat/3005> [Elektronisk abonnementsstjeneste, lastet ned 18. mars 2024].
- Tvoe Misto (2024, 24. februar 2024). ЯК ЛЬВІВ ПЕРЕЖИВ ДРУГИЙ РІК ВІЙНИ. ВИБУХИ ТА НАСЛІДКИ АТАК ВОРОГА [How Lviv survived the second year of the war. Explosions and consequences of enemy attacks.]. *Tvoe Misto*. Tilgjengelig fra https://tvoemisto.tv/news/yak_lviv_perezhyv_drugyy_rik_vivny_obstrily_ta_naslidky_ataky_v_oro_ga_161042.html [lastet ned 13. mars 2024].
- Tyschenko, K. (2024, 24. mars). Fire at facility hit by Russians in Lviv Oblast took whole day to put out. *Ukrainska Pravda*. Tilgjengelig fra <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2024/03/24/7447916/> [lastet ned 25. mars 2024].
- Udlændingestyrelsen (2022, desember 2022). *Russia: An update on military service since July 2022*. København: Udlændingestyrelsen. Tilgjengelig fra https://us.dk/media/10558/update-on-military-service-in-russia_tilgaengeligg.pdf [lastet ned 20. juni 2023].
- Ukrainska Pravda (2023, 10. februar). Russian missile crashes near bus stop in Lviv Oblast. *Ukrainska Pravda*. Tilgjengelig fra <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/02/10/7388780/> [lastet ned 14. mars 2024].
- Vgorode (2023, 15. januar). СТАЛИ ВІДОМІ ПОДРОБИЦІ ПАКЕТНОГО УДАРУ ПО ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ 14 СІЧНЯ [Details of the package strike on the Lviv region on January 14 became known]. *Vgorode*. Tilgjengelig fra <https://lviv.vgorode.ua/news/sobytyia/a1231022-stali-vidomi-podrobitsi-paketnoho-udaru-po-lvivskij-oblasti-14-sichnja-> [lastet ned 14. mars 2024].
- Visit Ukraine (u.å.). *Regions of Ukraine: Lviv region*. Kyiv: Visit Ukraine. Tilgjengelig fra <https://ukraine.ua/regions-of-ukraine/lviv-region/> [lastet ned 12. mars 2024].
- Visit Ukraine Today (2024a). Electricity, water, gas and minimum wage: how prices and payments will change in 2024. *Visit Ukraine Today*. Tilgjengelig fra https://visitukraine.today/blog/3187/electricity-water-gas-and-minimum-wage-how-prices-and-payments-will-change-in-2024#google_vignette [lastet ned 3. april 2024].
- Visit Ukraine Today (2024b). Mobilization, new compensation, increased pensions and salaries: what will change in Ukraine from January 1. *Visit Ukraine Today*. Tilgjengelig fra <https://visitukraine.today/blog/3150/mobilization-new-compensation-increased-pensions-and-salaries-what-will-change-in-ukraine-from-january-1> [lastet ned 3. april 2024].
- WB, dvs. World Bank; Government of Ukraine, dvs. GOU; EU & UN (2024, februar). *Third Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment. February 2022 – December 2023*. Washington, DC: World Bank. Tilgjengelig fra <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20ORDNA%20report%20EN.pdf> [lastet ned 13. mars 2024].

Wikipedia (sist oppdatert 18. mars 2024). *Lviv*. Tilgjengelig fra <https://en.wikipedia.org/wiki/Lviv> [lastet ned 18. mars 2024].